
Postawa Polaków wobec zaborców

Postawa Polaków wobec zaborców

Wielu Polaków z zaboru austriackiego przyjmowało lojalistyczną postawę wobec zaborców. Wyrazem serwilizmu elit galicyjskich były ich słowa do cesarza w 1866 roku: „Przy Tobie Najjaśniejszy Panie stoimy i stać chcemy”. Upadek nadziei na odzyskanie niepodległości wiązał się z trójlojalizmem niektórych polskich środowisk. Reprezentowała ich grupa krakowskich konserwatystów, związanych z tzw. „Teką Stańczyka”, czyli serią anonimowych publikacji prasowych. Potępiano w nich powstania narodowe, konspirację, opór wobec zaborcy, gdyż ich zdaniem były to zbędne ofiary, które mogły skutkować unicestwieniem narodu. Dało to początek tzw. krakowskiej szkole historycznej.

Inną postawą prezentowaną przez zniewolonych Polaków była praca organiczna (praca u podstaw). Była ona sposobem walki z ciemnotą, zacofaniem. Praca organiczna sprowadzała się do rozwijania gospodarki, kultury, oświaty. Grupę tą reprezentowali pozytywiści warszawscy (Bolesława Prus, Aleksander Świętochowski). Ich głównym hasłem był solidaryzm społeczny, a nie niszczące państwo spory między różnymi grupami społecznymi. Szlachecka inteligencja przychyliła się do programu pozytywistów i krzewiła polską kulturę (Henryk Sienkiewicz, Maria Konopnicka, Jan Matejko). Burżuazja z kolei budowała gospodarkę kapitalistyczną, dzięki czemu ziemie polskie stawały się coraz bardziej rozwinięte gospodarczo.

W zaborze niemieckim, głównym problemem była polityka kulturkampfu. Postawa Polaków jednak skutecznie przeciwstawiała się germanizacji Wielkopolski. Odkupywano ziemie polską od niemieckich osadników, a tym samym ograniczano skuteczność Komisji Kolonizacyjnej. W Wielkopolsce bardzo dobrze rozwinięta była spółdzielczość i polska prasa. Ważnym wydarzeniem symbolizującym opór Polaków wobec germanizacji był strajk dzieci ze szkoły we Wrześni. Protest wybuchł, gdy nie chciały one odmawiać modlitwy w języku niemieckim. Innym symbolem był opór chłopca Michała Drzymały, który wobec zakazu budowy domu zamieszkał w cygańskim wozie na kołach. W zaborze niemieckim, oprócz walki z germanizacją Polacy skupili się także na rozwoju gospodarczym, czego przykładem było Centralne Towarzystwo Gospodarcze im Hipolita Cegielskiego. Powstawały także liczne chłopskie kółka rolnicze i Towarzystwa Czytelni Ludowych.